

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р ВИОЛЕТА ГОРАНОВА ТАЧЕВА,

ръководител на Катедра по славянски езици и комуникация при Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна,

член на Научното жури за оценка на дисертационен труд на тема:

“ЧЕТЕНЕТО С РАЗБИРАНЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ЧУЖД ЗА ОБЩИ И АКАДЕМИЧНИ ЦЕЛИ С ОГЛЕД НА ИЗПИТНАТА СИСТЕМА ECL”

разработен от СИЛВЕНА НИКОЛОВА СТАВРЕВА - ДОРОСТОЛСКА за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност: 2.1. Филология (Български език)

1. Актуалност на дисертационната тематика

Четенето с разбиране като комуникативно умение по славянски език, използващ кирилица, а не латиница, е истинско предизвикателство както за обучаващите, така и за обучаващите. С присъединяването на България към Европейския съюз започна масова миграция на много млади хора в България с цел придобиване на висше образование по престижни специалности чрез академично обучение на английски или немски, но с административна, социална и професионална адаптация на български език. Тази нова ситуация налага осъвременяване и оптимизиране на научно-методическите стратегии, подходи и материали съобразно последните тенденции в чуждоезиковото обучение и в частност – обучението по български език като чужд (БЕЧ). Академичната насоченост на умението *четене* изисква и надеждна обективна оценка на индивидуалните постижения съобразно критериите и стандартите на Европейската езикова рамка. Дисертационният труд на Силвена Ставрева изследва съвместно и задълбочено именно тези проблеми, с което става първата у нас разработка за конкретните аспекти на четенето с разбиране по БЕЧ с оглед на изпитната система ECL. Затова определям избраната тема като дисертационна и отговаряща на научните, академични и социални нужди на европейското общество.

2. Степен на познаване на състоянието на проблема, изпълнение на поставените задачи и постигане на поставената цел

Дисертационният труд демонстрира задълбочено разбиране на умението *четене* като интерактивна дейност за изграждане на съвременни езикови компетенции. Авторката излага тезата си компетентно и мотивирано на 215 страници, като илюстрира теоретико-приложните си разсъждения, изводи и препоръки с 18 фигури, 6 таблици и 15 приложения. Сравнителният анализ на критериите, структурата и принципите на различни тестови системи и нива обезпечава надеждност и задълбоченост на направените научни изводи. С особен принос се

откроява теоретичният модел за развиване и оценяване на четенето с оглед на фонетичните, морфологични и синтактични особености на българския език като славянски. Ясната визия за структурата, спецификата и основните критерии за съставяне на учебно помагало и предложените конкретни задачи по четене допълват докторантския труд с прагматичната си ориентираност. Своеобразен атестат за обхвата на изследването и научната му пълнота са и използваните 267 източника - 202 на кирилица, 55 на латиница и 10 електронни публикации. По този начин докторантката не само показва отлична библиографска осведоменост, но и демонстрира умение за системен анализ, за сравняване на гледни точки, за научно обосновани обобщения и изводи. Дисертационният труд реализира последователно и съвместно предвидените научни задачи и постига поставената основна цел – да проучи, обоснове и предложи актуализирани и оптимизирани комуникативни стратегии, техники и похвати за развиване и оценяване на уменията *четене с разбиране* като съществен елемент на съвременната компетентност по БЕЧ за общи и академични цели.

3. Структура и приноси на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа увод и три основни глави. Структуриран е ясно и логично, като всяка част завършва с обобщение, представящо най-важните резултати от анализите.

В първата глава докторантката представя теоретичната същност на четенето с разбиране по БЕЧ и формулира научната си хипотеза, обекта, предмета, целите и задачите в изследването. В диахронен и синхронен план са проследени развитието и съвременното състояние на проблема, анализирани са съществуващи учебници и учебни помагала по български език като чужд. Направени са задълбочени съпоставки между системата ECL, системата ALTE и програмата DELF/ DALF. Целите и задачите са ясно формулирани и отговарят на същността на проучването.

Втората глава представя изградения от докторантката теоретичен модел за прилагане на системата ECL за уменията *четене с разбиране* по БЕЧ. В отделните части на тази глава са посочени и мотивирани използваните методи и материали за проучванията и е извършен задълбочен анализ на получените данни при установяването на необходимостите. Теоретичният модел включва текстовата специфика на фонетично, морфо-синтактично и лексикално равнище. Предложена е матрица за учебно-изпитен текст и задачи за четене с разбиране по български език като чужд, резултат от собствените проучвания на докторантката.

Третата глава се фокусира върху прагматичните аспекти на резултатите от изследването. За първи път в България е представен цялостен проект за учебно помагало за четене с разбиране по български език като чужд за нива A1 – B2 по системата ECL. Ясно е дефинирана неговата структура и са изложени съвременните научни решения на докторантката за учебните единици, дължината на текстовете и

тяхната проблематика, както и за дизайна на помагалото. Съставена е иновативна система от задачи за развиване на уменията четене с разбиране по български език като чужд.

Приносите могат да се обобщят в две основни групи:

- с теоретико-методически характер: описани, анализирани и апробирани са иновативните комуникативни стратегии за изграждането на уменията *четене с разбиране* по БЕЧ в академична среда и са формулирани съвременни критерии за проверка и оценка на уменията *четене с разбиране* по БЕЧ.
- с теоретико-приложен характер – систематизирани са различните типове задачи за четене с разбиране и е изработен теоретичен модел на текста за четене с разбиране за ECL; за първи път в България се разработва и представя система от учебни материали изцяло на базата на системата ECL

Във връзка с дисертационния труд са отпечатани 10 научни публикации, с което авторката доказва системната работа и трайния си интерес към тази проблематика. Авторефератът представя точно и ясно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

4. Заключение

В заключение смятам, че докторантката е реализирала напълно поставените задачи и е постигнала значими научно-приложните приноси. Дисертационният труд "Четенето с разбиране по български език като чужд за общи и академични цели с оглед на изпитната система ECL" съответства изцяло на изискванията на нормативните документи и на Правилника на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемането на академични длъжности. Цялата процедура по зачисляване, вътрешна защита и отчисляване е спазена точно и е напълно съобразена с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Затова съзнателно и убедено давам своя положителен вот и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Силвена Николова Ставрева - Доростолска образователната и научна степен *Доктор по филология*.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

София, 11.XII.2014 г

/Доц. д-р Виолета Тачева/